

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UKA 2020/pkt. 106/40
3. november 2020
Aqqaluaq B. Egede

Imm. 106

Illorsuit aamma Nuugaatsiap ammaqinneqarnissaannut periarfissanik qulaajaanermik misissuinermik Naalackersuisut suliaqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuinerup upalungaarsimanermit misissuutit nalunaarasuartaatillu pilersinnerisigut Illorsuit aamma Nuugaatsiap ammaqinneqarnissaannik qulakkeerinninnissaq nalilersussavaa, tassungaannarli killissanani. Misissuineq GEUSip nalilersuinerata massakkut ingerlasup naammassinerani paasisat piareernerat ilutigalugu ingerlanneqassaaq.
(Inatsisartuni ilaasorta Múte Bourup Egede, Inuit Ataqatigiit)

aamma

Imm. 40

Nunap nakkaassinnaaneranut ulorianartorsiulernerq pillugu kalerrisaarigasuarsinnaanerup upalungaarsimanissamut piumasaaqatitigut naammassinninnissamut teknikkikkut atortorissaasusersornikkut aqutissiuuteqqullugu misissuisoqassasoq Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Upalungaarsimanissamut kalerrisaarinissamullu aqqissuussinerit, pilersitap isumannaallisaanikkut sunnitissai aningaasatigullu kingunerisassai misissuinerup imarissavaa. Illorsuarni pilersitsinissamik periarfissat misissuinerimi immikkut ittumik ilaatinneqassapput. Misissuinerup inernera kingusinnerpaamik Inatsisartunut saqqummiunneqassaaq UKA 2021-imi.
(Siumup Inatsisartunut ilaasortai)

17. juni 2017-imi Nuugaatsiap qanittuani tassaarsuaqarnera nunatta oqaluttuarisaanerani pisoq alianartoq annertoq ullumikkumut sulii sunnuteqarpoq. Oqaaseqaat aallarnelugu Nuugaatsiami innuttaasut, aamma Illorsuarni inuerutsitaasumi innuttaasut nuutitaasimasut, ajunaartut ilaqutaat, ilami nunatsinni inuit eqqugaasut attortisimaqataasullu tamaasa pillugit, Inuit Ataqatigiit sinnerlugit misiginneqataanerput oqaatigeqqillara.

Nuugaatsiami eqqaani tassaarsuaqareersorlu naalackersuinikkut sukkasuumik pipallattumillu sulinnissaq pisariaqarsimavoq. Inuit inuuniarnerat navialisikkumanagu sapinngisaq tamaat pitsaasumik naalackersuinikkut sulineq avaqqukkuminaassimasoq tamanit ilisimaneqarpoq. Pipallattumik naalackersuinikkut aalajangersaanerit sulii Illorsuarni innuttaasuusimasut eqqugaassutigeqqavaat. Ulloq manna tikillugu Illorsuarmiuisimasut naalackersuinikkut qanilaartumik ammasumillu pineqarnissartik kissaatigigaat Inuit Ataqatigiinniit maluginiarparput.

Suut tamarmik qulaaniit aalajangikkatut ingerlanneqarsinnaanngillat, pingaartumik tassaarsuaqarnerata kingorna inuit nunaqarfimminniit nuutitaasimasut eqqarsarnissaminnut periarfissaqarsimanngitsut eqqarsaatigalugit. Naalackersuisut Illorsuit matuneqarnerisa kingorna inunnut nuutitaasimasunut qanilaassusermik paaseqatigiinnissamillu siunertanik ujartuisumik iliuuseqarnissaat assut Illorsuarmiuniit maqaasineqartoq tusaasariaqarpaat iliuuseqarfigisariaqarpaallu. Immitsinnut inuttut pissaagut. Suleqatigiillaqqinnerusariaqarpugut. Inuit inuuniarinnikkut atugaat aamma naalackersuinikkut tusaaneqarlutik paasineqarnissaat inuppassuarnit eqqugaasimasuniit pisariaqartinneqarpoq.

Inoqarfiit inuerutinneqassappata naalackersuinikkut pisortatigoortumik aalajangiivigineqartussaavoq. Inuit Ataqatigiinniit paaserusupparput ullormi sorlermi aamma Naalackersuisut ataatsimiinneranni qanga oqaluuserisassani pisortatigoortumik aalajangiisoqarsimanersoq? Naalackersuisut Illorsuit matuneqarnissaat aalajangersaavigisimanngippassuk taava suna tunngavigalugu Illorsuit matuneqarnissaat aalajangiunneqarsinnaassasoq takusinnaanngilarput. Illorsuarni inuerutsitsinissaq pissagaluarpas Inuit Ataqatigiit isumarput malillugu apeqqut tamanna ima annertutigisutut nalilerparput, allaat Inatsisartunut ilaasortat kisimik isummerfigisinnaasaattut nalilertariaqarluni.

Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut Naalackersuisut ataatsimiinneranni Illorsuit nunaqarfittut matuneqarnissaa pillugu pisortatigoortumik oqaluuserisassani aalajangiiffigineqarsimanngippat, taava Illorsuarni innuttaasut pigisaminnik

nalilinnik pigisaqartut, illuuteqartut, aamma atukkamikku inuuniarnikkullu naqqanneqqanerat pillugit akisussaaffik naalackersuinikkut kiap taava akisussaaffigaa? Oqaannartoqarsinnaangilaq Illorsuit inuerutsinneqassasoq.

Pinngitsoorani pisortatigoortumik aalajangersaasoqarsimasussaavoq. Aalajangersaasoqarsimassappallu apeqqut ima annertutigisoq Inatsisartunut ilaasortat avaqqullugit Naalackersuisunut ilaasortat amerlanerpaamik inuit 9-at namminneq aalajangiinerinnaasigut ingerlatsisoqarsimappat akueriuminaatsutut isigaarput.

Nunaqarfiit inoqarfiillu tamarmik inuisa siunissaannut allannguilluinnartussamik aalajangiinerit, aamma inuit pineqartut peqatigalugit paaseqatigalugillu suliassat ingerlanneqartussaapput. Inuit Ataqtigii isumarput malillugu Illorsuarni innuttaasut pineqartillugit aalajangiinissaq sioqqullugu innuttaasut peqataatinneqarnerat naammangitsutut isigaarput. Innuttaasut illuutaat, allallu pigisat nalillit ukiorpassuarni ineriartortissimasat angusimasallu qanoq pineqarnissaat pillugit paaseqatigiiitoqarsimanngilaq. Suli inuppasuit Illorsuarni innuttaasusimasat nalornisinneqarnerat akueriuminaaqaq.

Naqissuserlara Inuit Ataqtigiiit attakkatsigu nunatsinni inuit pisinnaatitaaffeqarmata siunissami inuuniarnermikkut allannguilluinnartussat pineqartillugit sioqqutsisumik peqataatinneqarlutik suliaterlanneqarnissaannut. Illuatungaanilu pisortat aamma innuttaasut inoqarfiini navialissutaasinnaasut pineqartillugit inuit inuunerannik illersuisussaataillutillu akisussaaffeqarmata. Taakkuali ataatsimut isigalugit Illorsuarni innuttaasut Naalackersuisut aalajangiinissaat sioqqullugu pisortaniit peqataatinneqarnerat assut amigartoq akueriuminaatsorlu Inuit Ataqtigiinniit isumaqarpugut.

Nunarsuarmi nunat naalagaaffiillu arlallit nunap immikkoortuini inuit najugaqarfiini kalerrisaarasuartaateqarnikkut aaqqissuussilluarnermikkut inuit najugaqarfiminniiginnarnissaannut qulakkeerisinnaasernerat aamma nunatsinni pitsaasumik naalackersuinikkut ujartuiffigilluagassaasoq isumaqarpugut. Inuit Ataqtigiiit upperaarpur ajornartorsiuat anillariarfissaqartoq. Aamma isumaqarpugut Illorsuarni innuttaasut pillugit pisariaqalissappat naggataatigut politikkikkut aalajangersaanerit nutaat pisariaqassasut. Naalackersuisutigoortumik sulinerit matoqqavallaaqaat. Innuttaasunik nalornisitsinerit annertuallaaqaat. Aamma naalackersuinikkut Illorsuarni innuttaasut qanoq siunissaqarnerat pillugu erseqqissuliorsinnaanginneq aporfuaallaaqaq. Suut tamaasa nipangiinnarluni ingerlaterusaaginnarneqassanngippata Inatsisartunut ilaasortat, pingaartumillu naalackersuisooqtigiiit akisussaaffimmik tigusinissamut tunuarsimaartariaqanngitsut Inuit Ataqtigiiit isumaqarpugut. Illorsuarni aammalumi Nuugaatsiami innuttaasut kissaataat ataatsimoortillugit paasineqarnissaat pisariaqarpoq. Paasinninnerlu tassaasariaqarpoq Naalackersuinikkut erseqqilluinnartumik paasissutissiisarnikkut inuiaqtigiinni nalorninaatsumik Illorsuarni innuttaasut qanoq pineqarnissaasa qulakkeerneqarnissaat.

Nunaqarfiup Illorsuit ammaqqinneqarnissaanut toqqammaviliisut, tassalu, peqatigiiffik "Illorsuarmit" allagaat Inuit Ataqtigiinniit tiguagut. Ima oqaaseqaatit ilaat issuaavigissavakka:

"Naluneqanngitsutut 2017-imi Illorsuit pisortatigut matuneqarpoq, piffissami sukkanerpaamik, tamannalu innuttaasut attortissutigeqaat aningaartumik. Nunaqarfik Illorsuit 2017-ip ingerlanerani aalisakkanik tunisassiorfiit annertuumik nutarsarluni ingerlaleruttorfiani, aalisarnikkullu annertuumik isumalluarnarseruttorfiani matuneqarpoq."

"Kiisalu qimagussorneqaratta Illorsuarmit ulloq manna tikillugu nammeneq illumik pigisaqartut illussaanic tunineqanngillat, tamakkiisumik tamanna misigissutitigut nanertisimalluta aamma qaavatigut taamak pineqarneq inummut kimulluunniit peqqinnangitsoq nalunngilarput. Tamanna eqqartortariaqarpoq, killissaa tikillugu." Issuaaneq naavoq.

Illorsuarmit allakkatigut oqariartuutigisaat ersersitsisupput naalackersuinikkut aalajangersaapallannerup Illorsuit innuttaasunut assut pitsaanngitsumik eqquinerluttoqarsimasoq. Inuit ukiorpassuarni namminneq pilersissimasatik annaavaat, ulloq manna tikillugu ajunaarnersuup kingornatigut misigissutsimikkut nanertuutigisaminnik.

Naalackersuisut, Inatsisartunut ilaasortat, aammalumi partiit tamatta... Aaqqiisoqartariaqarpoq. Nunatsinni inuit ajunaarnersuarmik eqqugaareersut atugaat, taakkualu pigisaat nalillit, Kingornatigullu inuunerminni atugaat aaqqinneqartariaqarput. Piaarnerpaamik aaqqiisoqarnissaa Inuit Ataqtigiiit suleqataaffigissavarput.

Massakut Inatsisartut aningaasanut inatsisaat suli "ammavoq". Piumagutta Illorsuarmit illuutaasa nutarnerneqarnissaat, pigisallu nalillit annaaneqarsimasut pisortatigut aaqqiivigineqarnissaat aningaasalersorinnaavagut. Aningaasaqarnermut Naalackersuisup uppersarsareepaa nunarput akissaqartorujussuusoq, taamaammangooq sanaartugassanik angisuunik sanaartussasugut. Tamanna tunngavigalugu Inuit Ataqtigiiit allannguutissatut siunnersuut ima qulequtaqartoq saqqummiupparput:

Allannguutissatut siunnersuut:

Nuugaatsiami eqqaanilu tassaarsuaqarnerata kingorna Illorsuarmit illuutaat aamma Illorsuarni suliffeqarfiit piusut nutarterneqarnissaat siunertaralugu Inatsisartut Aningaasanut inatsisaanni aningaasaliisoqarnissaa timitalerneqassasoq, taamatullu Illorsuit Nunaqarfittut ammaqinneqarnissaa siunertaralugu tassaarsuaqaaqqissinnaaneranut kalerrisaarasuartaatit allalluunniit sillimaniarnermut naapertuuttut atuutilernerisigut nunaqarfiup Illorsuit piaarnerpaamik ammaqinneqarnissaa siunertaralugu Naalackersuisut suliniuteqaaqqullugit peqquneqarnissaat siunertaralugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Inuit Ataqtigiit taamatut allannguutissatut siunnersuuteqarluta oqaaseqaaterput Inatsisartut Sanaartornermut Ataatsimiititaliaani isummersorfigisassanngorlugu saqqummiupparput. Neriulluta Inatsisartunut ilaasortat partiillu tamarmik ataatsimoorussaqaarlutik naalackersuinikkut sulineq aallartissagaat.